

-Τ. Βλάχος: Τι να πω... Σε ευχαριστούμε άλλη μια φορά, γιατί προσέγγισες το θέμα τόσο γλαφυρά και με τόση αγάπη, που μας έχεις κάνει πάλι να είμαστε συγκινημένοι. Και στο λέω γιατί χρειαζόμαστε τις βάσεις, τον τρόπο αυτό που σκέφτεστε. Αυτό που σχεδιάσαμε, όλοι μαζί, για να κρατήσουμε όρθιο το Λαύριο. Η γενιά των μεταλλωρύχων, αυτών που δούλεψαν εδώ στα μεταλλεία, φθίνει πια. Τώρα μείναμε εμείς, τα παιδιά τους. Αλλά και η δικιά μας σειρά, κοντά είναι. Πρέπει, λοιπόν, τα παιδιά μας, τα εγγόνια τους, να ξέρουν και να θυμούνται αυτό που περιέγραψες. Και σε ευχαριστούμε άλλη μια φορά.

Θα ήθελα να δώσουμε για λίγο το λόγο για ένα μικρό χαιρετισμό, στον κύριο Μανώλη Γλέζο, που μας τιμά με την παρουσία του σήμερα.

[χειροκρότημα]

-Μ. Γλέζος: Αγαπητοί φίλοι, άγραυλες συνειδήσεις θα έλεγα, άνθρωποι που ενδιαφέρονται για τον τόπο πάρα πολύ, και δεν περιμένουν από άλλους τη σωτηρία τους. Όταν ερχόμουν και μπήκα μέσα, άνθρωποι που δεν ξέρανε καθόλου τις σχέσεις μου με τους μεταλλωρύχους, μου λένε «πώς εδώ»; Θέλω λοιπόν κατ' αρχάς να εξηγήσω το «πώς εδώ». Αλλά επειδή έχω ένα απύλωτο στόμα, θέλω να απαντήσω στον προεδρεύοντα που με αποκάλεσε «κύριο». Όταν κάποτε έφτασα στη βουλή, γιατί παλιά ήμουνα φυλακή, εκλεγόμενα, αλλά δεν πήγαινα στη βουλή. Τελικά, κάποτε έφτασα στη βουλή. Λέω στους συναδέλφους μου, αγαπητοί συνάδελφοι δεν πρόκειται ποτέ να σας πω κυρίου, για τρεις λόγους. Ο πρώτος λόγος: το ελληνικό σύνταγμα απαγορεύει τους τίτλους. Ο δεύτερος λόγος: μόνο εγώ νιώθω κύριος του εαυτού μου και δεν θέλω άλλον κύριο για μένα. Και όσοι από εσάς είσατε χριστιανοί, ο τρίτος λόγος, ένας είναι ο Κύριος ημών Ιησούς Χριστός και όχι άλλος. Γι' αυτό, μην ξαναπείτε «κύρι-

οι». «Αγαπητοί συνάδελφοι». Δε με θέλετε συνάδελφο; Θα δείτε πόσο συνάδελφος είμαι...

Γιατί ήρθα εδώ; Πώς και ήρθα; Μα μπορούσα να μην έλθω; Όταν -εδώ θα κάνω μια αναγωγή- η Ελλάδα, ο Ελληνικός λαός, αξιοποιώντας τους ελληνικούς πόρους, μπορεί να μην έχει ανάγκη από απολύτως κανέναν; Το λέω με ιδιαίτερη έμφαση, κι όποιος έχει αντίρρηση, να την πει. Κάνω μια παρένθεση: Ό,τι θα πω, είναι στην κρίση σας. Ό,τι θα πω, δεν είναι θέσφατο. Ό,τι θα πω, δέχεται την αντίκρουση τη δική σας. Λοιπόν, ξεκινάω από ένα θέμα. Στον τομέα της αγροτικής οικονομίας, το κύριο πρόβλημα για μας, είναι ότι έχουμε ένα μοναδικό προϊόν – πέντε έχουμε, αλλά ένα είναι μοναδικό δεν υπάρχει στον κόσμο αλλού – τη μαστίχα, και δεν την αξιοποιούμε. Σκεφτείτε το σοβαρά. Θέλω να σας εμποτίσω με αυτό το θέμα. Όλος ο αραβικός κόσμος χρησιμοποιεί τη μαστίχα για να πλύνει τα δόντια του, ως οδοντόκρεμα. Τη χρησιμοποιεί ολόκληρος ο αραβικός κόσμος. Εμείς δεν θα ήρεπε να ρίξουμε όλες μας τις δυνάμεις στην ανάπτυξη της μαστιχοπαραγωγής, που δεν υπάρχει πουθενά αλλού, το τονίζω, πουθενά αλλού, για να σωθούμε μόνο από τη μαστίχα; Δεν το κάνουμε. Και αν πάτε Κριεζώτου, θα δείτε ένα κέντρο με όλα τα προϊόντα της μαστίχας, δεν μπορείτε να φανταστείτε τι παράγει. Εγώ για να πείσω τον Πρωθυπουργό της χώρας, του έστειλα ένα κιβώτιο στο γραφείο του στη βουλή, ένα κιβώτιο στο σπίτι του, κι ένα κιβώτιο στο μέγαρο Μαξίμου, για να τον ξυπνήσω ότι, να η λύση για την οικονομία της χώρας.

Πέρα όμως από τον τομέα της βλάστησης, στην αγροτική οικονομία, έχουμε και κάτι άλλο...

[Πετάει μια πέτρα]

Τι είναι αυτό; Είναι το σμυρίγλι. Η σμύριδα. Η Ναξία λίθος. Δεν υπάρχει αλλού. Είναι μοναδική σε ολόκληρο τον κόσμο.

Μοναδική η ποιότητά της. Ξαναρίχτο κάτω. Δεν σπάει. Αυτή είναι η ιδιότητά της. Προσέξτε. Για όσους δεν γνωρίζουν, λυπάμαι που θα πάρω τη θέση των ανθρώπων που γνωρίζουν, ό,τι είναι σκληρό, σπάει και εύκολα. Πάρτε το γυαλί, πάρτε κι ένα μαχαίρι. Το γυαλί χαράζει το μαχαίρι. Το μαχαίρι δεν χαράζει το γυαλί. Το διαμάντι, το ανώτερο όλων, 10 βαθμούς δίνουμε στην σκληρομετρική κλίμακα Μος, δεν χαράζεται από τίποτα και τα χαράζει όλα. Το σμυρίγλι εμπεριέχει κορούνδιο (Al_2O_3). Το κορούνδιο είναι το αμέσως επόμενο μετά το διαμάντι, 9,2 για όσους τα θυμούνται, είναι κι εδώ και οι καθηγητές, 9,2 σκληρότητα έχει το κορούνδιο. Το κορούνδιο είναι το βασικό περιεχόμενο του σμυριγλίου. Γιατί δεν σπάει; Δεν σπάει, γιατί είναι ανακατωμένο με οξείδια του σιδήρου που του δίνουνε τη δυνατότητα να μην σπάει.

Πηγαίνετε στην Αθήνα, οδός Αθηνάς. Ζητήστε ένα τροχό σμυριγλένιο κι έναν τροχό τεχνητό. Με το πρώτο σπάει ο τροχός ο τεχνητός, ο τροχός ο Απεραθίτικος δεν σπάει. Αυτή είναι η τεράστια διαφορά. Γιατί δεν το αξιοποιούμε; Γιατί δεν το αξιοποιούμε; Το ερώτημα το βάζω και το θέτω παντού, και πρέπει να χαλάμε τον κόσμο. Προσέξτε. Έχουμε τρία χρόνια να πουλήσουμε σμύριδα. Τρία χρόνια! Οι άλλες χώρες πουλάνε, η Τουρκία, δεύτερης ποιότητας, δεν είναι πρώτης, δεύτερης, 100.000 τόνους το χρόνο. 100.000 τόνους το χρόνο! Στη Βουλή τους είπα ότι πληρώνονται από τους Τούρκους οι υπάλληλοι του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας, και δεν προωθούν την ελληνική σμύριδα, τη Ναξία λίθο. Έχω πάει σε όλα τα εργοστάσια σμύριδας στον κόσμο. Σε όλα. Και φυσικά έχω πάει στα γερμανικά που ήτανε οι πρώτοι που το παίρνανε, και σου δίνουνε και τασάκια που γράφει επάνω «Νάξος». Νάξος γράφει. Τρία χρόνια έχουμε να πουλήσουμε. Και οι Τούρκοι την ίδια στιγμή πουλάνε δεύτερης ποιότητας, 100.000 τόνους. Γιατί; Γιατί οι υπάλληλοι, το έχω πει στη Βουλή, του υπουργείου εθνικής βιομηχανίας, πληρώνονται απ' τους Τούρκους. Δεν μου κάνανε μήνυση, τι μήνυση να μου κάνουν;

Θα ήθελα πολλά να πω, δεν θέλω να σας κουράσω περισσότερο. Θέλω να σας εμποτίσω με αυτό, γιατί, για ποιο λόγο δεν πουλάμε τη σμύριδα, που η μαστίχα, προσέξτε, και το σμυρίγλι, θα μας είχαν σώσει. Αρκεί να σας πω ότι όλα τα δάνεια που συνήπτε η χώρα μας, τα συνήπτε με εγγύηση το σμυρίγλι. Με εγγύηση το σμυρίγλι. Και θα μου επιτρέψετε μόνο, να σας πω κάτι ακόμη. Ποιος είναι ο μεταλλωρύχος. Θέλετε να δείτε ένα μεταλλωρύχο;

[Αφήνει το μπαστούνι, βγάζει το σακάκι και φεύγει από το βήμα προς τον κόσμο στην άκρη της εξέδρας].

Ο μεταλλωρύχος για να μπορεί να μεταφέρει το σμυρίγλι που έπρεπε να φορτώσουν από τη γαλαρία, από μέσα, από το ορυχείο, και να βγει έξω, ο μεταλλωρύχος έπρεπε να έχει τα εξής χαρακτηριστικά: Μακριά χέρια. Κοιτάξτε τα χέρια μου που φτάνουν! Μακριά χέρια. Να είναι αίματος, γιατί δεν επιτρεπόταν βγαίνοντας να κουνιέται ο λαιμός. Άλαιμος, μακριά χέρια, και κουτσός. Θέλετε να δείτε έναν μεταλλωρύχο; Νάτος.

- **Δ. Καλιαμπάκος:** Ακριβώς.
- **Μ. Γλέζος:** Παίζω θέατρο;
- **Δ. Καλιαμπάκος:** Όχι, δεν παίζετε.
- **Μ. Γλέζος:** Όχι. Νιώθω υπερήφανος, που είμαι απόγονος μεταλλωρύχου.

[Χειροκρότημα]

- **Μ. Γλέζος:** Συγχαρητήρια, συγχαρητήρια σε όλους, να σας συγχαρώ λοιπόν όλους, κι εσάς που βρίσκεστε εδώ, αγραυλούς σε συνειδήσεις, κι εσάς που το έχετε οργανώσει. Και προτείνω μια παρόμοια εκδήλωση να γίνει στ' Απεράθου της Νάξου.

- **Δ. Καλιαμπάκος:** Ευχαρίστως.

[Χειροκρότημα]

- **Μ. Γλέζος:** Και για να δείξουμε από την πλευρά της τέχνης το τι έχουμε, τι τραγούδια, τι άλλα πράγματα από την πλευρά της τέχνης, αλλά και να το δούμε και από όλες τις άλλες πλευρές. Γι' αυτό προτείνω η επόμενη εκδήλωση, να γίνει στ' Απεράθου της Νάξου.

[Χειροκρότημα]

-**Τ. Βλάχος:** Ευχαριστούμε, ευχαριστούμε πολύ, παίρνω πίσω το κύριε, για να σε αποκαλέσω “συνάδελφε”.

-**Δ. Καλιαμπάκος:** Δήμαρχε θες να πεις δύο λόγια, και να κλείσουμε;

-**Τ. Βλάχος:** Ο κύριος δήμαρχος.

-**Δ. Λουκάς:** Αγαπητέ κύριε πρύτανη, κύριε αντιπρύτανη, κύριε Παναγόπουλε, κύριοι καθηγητές, πολυαγαπημένε μας Μανώλη Γλέζο, αγαπητές κυρίες και κύριοι,

Μετά από τον Δημήτρη Καλιαμπάκο, που τόσο όμορφα προσέγγισε τους μεταλλωρύχους μέσα από την τέχνη, μετά από τα όσα είπε ο Μανώλης ο Γλέζος, που του υποσχόμαστε φαντάζομαι, Δημήτρη, να κάνουμε μια συνάντηση στην Απείρανθο, στη Νάξο, το υποσχόμαστε, και θα είσαστε εκεί πέρα όπως είστε σήμερα, δυνατός, θέλω να πω τα εξής. Εδώ, στην περιοχή μας, που έχει ποτιστεί απ' το μόχθο της εργατιάς, απ' το 5000 π.Χ. μέχρι σήμερα - είδαμε στο χάρτη από τον Δημήτρη τα μεταλλευτικά κέντρα μέχρι και το 1950 - έχουμε στο Λαύριο τα πιο παλιά μεταλλευτικά και μεταλλουργικά κέντρα (Καμάριζα, Πλάκα, Δασκαλειό, Δάρδεζα, Συντερίνα) και βιομηχανίες.

Να πούμε εδώ που είμαστε σήμερα, αν δεν υπήρχαν οι μεταλλωρύχοι που μπήκαν μπροστά όταν έκλεισε η Γαλλική Εταιρεία και μετά, μαζί με τον Κώστα τον Πόγκα και μαζί με άλλους φορείς της πόλης, το Εργατικό Κέντρο του Λαυρίου, εδώ θα είχαν ξεπουληθεί όλα, θα είχαν γκρεμιστεί, θα' χαν γίνει πολυκατοικίες. Έχουμε απόλυτη συνείδηση της πολιτιστικής αξίας που μας άφησαν οι παλαιότεροι μέσα από

